

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. sausio 30 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Viešasis prekių, darbų ar paslaugų pirkimas – Direktyva 2014/24/ES – 18 straipsnio 2 dalis – 57 straipsnio 4 dalis – Neprivalomieji pašalinimo iš viešojo pirkimo procedūros pagrindai – Ekonominės veiklos vykdytojo pasiūlyme nurodyto subrangovo pašalinimo iš viešojo pirkimo procedūros pagrindas – Situacija, kai subrangovas nevykdo aplinkos, socialinės ir darbo teisės srityse nustatytų pareigų – Nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad tokių pareigų nevykdantis ekonominės veiklos vykdytojas automatiškai pašalinamas iš viešojo pirkimo procedūros“

Byloje C-395/18

dėl *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija) 2018 m. vasario 21 d. nutartimi (ją Teisingumo Teismas gavo 2018 m. birželio 14 d.) pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Tim SpA – Direzione e coordinamento Vivendi SA

prieš

Consip SpA,

Ministero dell’Economia e delle Finanze,

dalyvaujant

E-VIA SpA,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija)

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Arabadjiev, teisėjai P. G. Xuereb, T. von Danwitz, C. Vajda (pranešėjas) ir A. Kumin,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

posėdžio sekretorius R. Schiano, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. gegužės 2 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Tim SpA – Direzione e coordinamento Vivendi SA*, atstovaujamos *avvocati* F. Cardarelli, F. Lattanzi ir F. S. Cantella,

* Proceso kalba: italų.

- *Consip SpA*, atstovaujamos *avvocati* F. Sciaudone ir F. Iacovone,
 - Austrijos vyriausybės, atstovaujamos J. Schmoll, M. Fruhmann ir G. Hesse,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos G. Gattinara, P. Ondrůšek ir L. Haasbeek,
- susipažinęs su 2019 m. liepos 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada, priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18 (OL L 94, 2014, p. 65), 57 straipsnio 4 dalies ir 71 straipsnio 6 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Tim SpA – Direzione e coordinamento Vivendi SA* (toliau – *Tim*) ginčą su *Consip SpA* ir *Ministero dell'economia e delle finanze* (Ekonomikos ir finansų ministerija, Italija) dėl *Tim* pašalinimo iš *Consip* paskelbto atviro konkurso procedūros.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2014/24 40, 101 ir 102 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(40) aplinkos, socialinės ir darbo teisės nuostatų laikymosi kontrolė turėtų būti vykdoma atitinkamai pirkimo procedūros etapais, taikant bendruosius principus, kuriais reglamentuojamas dalyvių pasirinkimas ir sutarčių skyrimas [sudarymas], taikant pašalinimo kriterijus ir taikant nuostatas, susijusias su pasiūlyta neįprastai maža kaina. <...>

<...>

(101) perkančiosioms organizacijoms reikėtų papildomai suteikti galimybę neleisti dalyvauti ekonominės veiklos vykdytojams, kurie pasirodė esą nepatikimi, pavyzdžiui, dėl aplinkos apsaugos ar socialinės srities įsipareigojimų pažeidimų, įskaitant prieinamumo neįgaliesiems taisyklių pažeidimus ar kitokius sunkius profesinius nusižengimus, kaip antai konkurencijos taisyklių ar intelektinės nuosavybės teisių pažeidimai. <...>

<...>

Taikydamos neprivalomu[osius] pašalinimo pagrindus, perkančiosios organizacijos turėtų itin daug dėmesio skirti proporcingumo principui. Dėl nedidelių pažeidimų ekonominės veiklos vykdytojui turėtų būti neleidžiama dalyvauti konkurse tik išimtinėmis aplinkybėmis. Tačiau dėl pasikartojančių nedidelių pažeidimų gali kilti abejonių dėl ekonominės veiklos vykdytojo patikimumo, o tuo gali būti pagrįstas neleidimas jam dalyvauti konkurse;

(102) tačiau turėtų būti suteikta galimybė ekonominės veiklos vykdytojams patvirtinti atitikties priemones, kuriomis būtų siekiama ištaisyti nusikalstamos veikos ar nusižengimų padarinius ir užtikrinti veiksmingą kitų galimų pažeidimų prevenciją. Tos priemonės visų pirma galėtų būti personalo ir organizavimo priemonės, pavyzdžiui, ryšių su visais asmenimis ar organizacijomis, dalyvaujančiomis darant pažeidimą, nutraukimas, atitinkamos personalo reorganizavimo

priemonės, pranešimo ir kontrolės sistemų įgyvendinimas, vidaus audito struktūros sukūrimas reikalavimų vykdymui stebėti ir vidaus atsakomybės bei kompensavimo taisyklių patvirtinimas. Kai tokiomis priemonėmis užtikrinamos pakankamos garantijos, atitinkamam ekonominės veiklos vykdytojui nebeturėtų būti neleidžiama dalyvauti remiantis vien tais pagrindais. Ekonominės veiklos vykdytojams turėtų būti suteikta galimybė prašyti, kad būtų išnagrinėtos atitiktos priemonės, kurių imtasi, kad galbūt jiems būtų suteiktas leidimas dalyvauti pirkimo procedūroje. Tačiau valstybėms narėms turėtų būti palikta teisė nustatyti tiksliai tokiais atvejais taikomas procedūrinės ir esminės sąlygas. Visų pirma jos turėtų galėti laisvai nuspręsti, ar leisti atskiroms perkančiosioms organizacijoms atlikti atitinkamus įvertinimus, ar tą užduotį patikėti kitoms centrinio ar decentralizuoto lygio institucijoms.“

4 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalies 10–12 punktuose numatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

<...>

- 10) ekonominės veiklos vykdytojas – bet kuris fizinis ar juridinis asmuo arba viešasis subjektas, arba tokių asmenų ir (arba) subjektų grupė, įskaitant bet kokias laikinas įmonių asociacijas, kurie rinkoje siūlosi vykdyti darbus ir (arba) darbą, tiekti produktus ar teikti paslaugas;
- 11) konkurso dalyvis – pasiūlymą pateikęs ekonominės veiklos vykdytojas;
- 12) kandidatas – ekonominės veiklos vykdytojas, siekiantis būti pakviestas arba jau pakviestas dalyvauti ribotame konkurse, konkurso procedūroje su derybomis, derybose be išankstinio skelbimo apie pirkimą, konkurenciniame dialoge ar inovacijų partnerystėje.“

5 Minėtos direktyvos 18 straipsnyje „Pirkimų principai“, kuris yra tos pačios direktyvos II skyriaus „Bendrosios taisyklės“ pirmoji nuostata, nustatyta:

„1. Perkančiosios organizacijos ekonominės veiklos vykdytojus vertina vienodai ir jų nediskriminuoja, jos veikia skaidriai ir vadovaujasi proporcingumo principu.

Pirkimai negali būti parengti siekiant išvengti šios direktyvos taikymo arba dirbtinai sumažinti konkurenciją. Laikoma, kad konkurencija yra dirbtinai sumažinta tais atvejais, kai pirkimai parengiami siekiant nederamai sudaryti palankesnes ar nepalankias sąlygas tam tikriems ekonominės veiklos vykdytojams.

2. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių siekdamos užtikrinti, kad vykdydami viešąsias sutartis ekonominės veiklos vykdytojai laikytųsi taikytinų pareigų aplinkos, socialinės ir darbo teisės srityse, nustatytų Sąjungos teise, nacionaline teise, kolektyvinėmis sutartimis arba X priede išvardytomis aplinkos, socialinės ir darbo tarptautinės teisės nuostatomis.“

6 Šios direktyvos 56 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyta:

„1. Sutartys skiriamos [sudaromos] remiantis kriterijais, nustatytais pagal 67–69 straipsnius su sąlyga, kad perkančioji organizacija yra patikrinusi pagal 59–61 straipsnius, jog įvykdytos visos šios sąlygos:

<...>

b) pasiūlymą pateikia konkurso dalyvis, kuris nėra pašalintas pagal 57 straipsnį <...>“

7 Direktyvos 2014/24 57 straipsnio „Pašalinimo pagrindai“ 4–7 dalyse nustatyta:

„4. Perkančiosios organizacijos gali pašalinti arba gali būti valstybių narių įpareigotos pašalinti iš dalyvavimo pirkimo procedūroje [iš pirkimo procedūros] ekonominės veiklos vykdytoj[us,] esan[čius] bet kurioje iš šių situacijų:

- a) kai perkančioji organizacija gali tinkamomis priemonėmis įrodyti, kad buvo pažeistos 18 straipsnio 2 dalyje nurodytos taikytinos pareigos;

<...>

5. <...>

Perkančiosios organizacijos gali bet kuriuo procedūros metu pašalinti ekonominės veiklos vykdytoją arba būti valstybių narių įpareigotos pašalinti ekonominės veiklos vykdytoją, jeigu paaiškėja, kad ekonominės veiklos vykdytojas dėl veiksmų, atliktų arba neatliktų prieš procedūrą ar jos metu, yra patekęs į vieną iš 4 dalyje nurodytų situacijų.

6. Ekonominės veiklos vykdytojas, atsidūręs vienoje iš 1 ir 4 dalyse nurodytų situacijų, gali pateikti įrodymus, kad ėmėsi pakankamų priemonių, jog įrodytų savo patikimumą, nepaisant to, kad yra tinkamas pagrindas jį pašalinti. Jeigu manoma, kad tokių įrodymų pakanka, atitinkama[s] ekonominės veiklos vykdytojas nepašalinamas iš pirkimo procedūr[os].

<...>

Priemonės, kurių ėmėsi ekonominės veiklos vykdytojai, vertinamos atsižvelgiant į nusikalstamos veikos arba nusižengimo sunkumą ir konkrečias aplinkybes. <...>

<...>

7. Valstybės narės apibrėžia šio straipsnio įgyvendinimo sąlygas įstatymuose ar kituose teisės aktuose ir atsižvelgdamos į Sąjungos teisę. <...>“

8 Šios direktyvos 71 straipsnio 6 dalies b punkte nustatyta:

„6. Siekiant išvengti 18 straipsnio 2 dalyje nurodytų pareigų pažeidimų, galima imtis atitinkamų priemonių, kaip antai:

<...>

- b) perkančiosios organizacijos, vadovaudamosi 59, 60 ir 61 straipsniais, gali patikrinti arba gali būti valstybių narių įpareigotos patikrinti, ar yra subrangovams taikytinų pašalinimo pagrindų pagal 57 straipsnį. Tokiais atvejais perkančioji organizacija reikalauja, kad ekonominės veiklos vykdytojas pakeistų subrangovą, kurio atžvilgiu atlikto patikrinimo rezultatai rodo, jog yra privalomų[jų] pašalinimo pagrindų. Perkančioji organizacija gali reikalauti arba gali būti valstybės narės įpareigota reikalauti, kad ekonominės veiklos vykdytojas pakeistų subrangovą, kurio atžvilgiu atlikto patikrinimo rezultatai rodo, kad yra neprivalomų[jų] pašalinimo pagrindų.“

Italijos teisė

- 9 1999 m. kovo 12 d. *legge n. 68 – Norme per il diritto al lavoro dei disabili* (Įstatymas Nr. 68 – Nuostatos dėl neįgaliųjų teisės į darbą) (GURI, Nr. 68, 1999 m. kovo 23 d., paprastasis priedas) 17 straipsnyje nustatyta:

„Viešojo ir privataus sektoriaus įmonės, dalyvaujančios viešojo pirkimo konkursuose arba su viešojo administravimo institucijomis sudarančios koncesijos ar kitą sutartį, privalo joms iš anksto pateikti savo įstatyminio atstovo pareiškimą, kuriame patvirtinama, kad jos atitinka nuostatas dėl neįgaliųjų teisės į darbą; to nepadariusios, pašalinamos iš konkurso.“

- 10 2016 m. balandžio 18 d. *decreto legislativo n. 50 – Codice dei contratti pubblici* (Įstatyminis dekretas Nr. 50 – Viešųjų pirkimų kodeksas) (GURI, Nr. 91, 2016 m. balandžio 19 d., paprastasis priedas, toliau – Viešųjų pirkimų kodeksas) 80 straipsnio 5 dalies i punkte nustatyta:

„Perkančiosios organizacijos pašalina iš pirkimo procedūros ekonominės veiklos vykdytoją, esantį vienoje iš toliau nurodytų situacijų, taip pat tokioje situacijoje esantį jo subrangovą, kaip numatyta 105 straipsnio 6 dalyje, kai:

<...>

- i) ekonominės veiklos vykdytojas nepateikia <...> Įstatymo Nr. 68 17 straipsnyje nurodytos pažymos arba nepatvirtina, kad tą reikalavimą atitinka <...>.“

- 11 Viešųjų pirkimų kodekso 105 straipsnio 6 ir 12 dalyse numatyta:

„6. Kai darbų atlikimo, paslaugų teikimo ar prekių tiekimo sutarties kaina yra lygi 35 straipsnyje nurodytai kainai arba didesnė ir jai vykdyti nėra būtina konkreti specializacija, privaloma nurodyti tris subrangovus. Tokiu atveju ši pareiga nurodoma skelbime arba pranešime, kuriuo kviečiama dalyvauti konkurse. Šiame skelbime arba pranešime perkančioji organizacija gali nurodyti kitus atvejus, kai privaloma nurodyti tris subrangovus, net jei kaina nesiekia 35 straipsnyje nustatytos ribos.

<...>

12. Konkurso laimėtojas turi pakeisti subrangovus, jeigu po atitinkamo patikrinimo paaiškėja, kad egzistuoja 80 straipsnyje nurodyti pašalinimo pagrindai.“

Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

- 12 2016 m. rugpjūčio 3 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbusi konkursą *Consip*, Italijos viešojo sektoriaus centrinė perkančioji organizacija, pradėjo atvirą viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūrą dėl optinio ryšio sistemos „Wavelength Division Multiplexing (WDM)“ tiekimo, kad būtų užtikrinta kelių Ekonomikos ir finansų ministerijos departamentų duomenų tvarkymo centro sąsaja.
- 13 *Tim* pateikė pasiūlymą, jame nurodžiusi tris subrangovus, kuriuos ketino pasitelkti, jei su ja būtų sudaryta pagrindinėje byloje nagrinėjama pirkimo sutartis, ir dėl kiekvieno jų pridėjo Europos bendrąjį viešųjų pirkimų dokumentą (EBVPD).
- 14 Vykstant procedūrai perkančioji organizacija konstatavo, kad vienas iš *Tim* pasiūlyme nurodytų subrangovų neatitinka nuostatų dėl neįgaliųjų teisės į darbą. Todėl vadovaudamasi Viešųjų pirkimų kodekso 80 straipsnio 5 dalies i punktu *Consip* pašalino *Tim* iš procedūros.

- 15 *Tim* pareiškė ieškinį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, nurodydama, kad jos pašalinimas neteisingas ir neproporcingas. Anot *Tim*, iš Direktyvos 2014/24 matyti, kad konstatavus, jog esama pagrindo pašalinti iš procedūros subrangovą, negalima skirti didesnės sankcijos nei to subrangovo pakeitimas. *Tim* priduria, kad bet kuriuo atveju pagrindinėje byloje nagrinėjamai sutarčiai vykdyti ji galėjo pasitelkti kitus du subrangovus, dėl kurių nebuvo konstatuota, jog esama pagrindo juos pašalinti iš procedūros, juo labiau kad subranga apskritai nebuvo būtina šiai sutarčiai vykdyti, nes *Tim* atitinka visas būtinas sąlygas, kad galėtų viena suteikti atitinkamas paslaugas.
- 16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad *Tim* pašalinimas iš procedūros atitinka Viešųjų pirkimų kodekso 80 straipsnio 5 dalies i punktą, nes, remiantis šio kodekso 105 straipsnio 12 dalimi, pakeisti subrangovą gali būti reikalaujama, tik jei pagrindas pašalinti jį iš konkurso nustatytas po sutarties sudarymo.
- 17 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar suderinamas su Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 ir 5 dalimis ir 71 straipsnio 6 dalies b punktu Viešųjų pirkimų kodekso 80 straipsnio 5 dalies i punktas, kuriame numatyta, kad perkančioji organizacija privalo pašalinti iš procedūros konkurso dalyvį, jei vykstant konkursui nustato, kad yra pagrindas pašalinti subrangovą, kurį konkurso dalyvis nurodė ketinąs pasitelkti.
- 18 Konkrečiai kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 ir 5 dalyse numatyti pašalinimo pagrindai gali lemti konkurso dalyvio pašalinimą iš procedūros, tik jeigu jie susiję su tuo dalyviu, ar toks pašalinimas galimas ir tuomet, kai tie pagrindai susiję su konkurso dalyvio pasirinktu subrangovu. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar pagal Direktyvos 2014/24 71 straipsnio 6 dalį draudžiama automatiškai pašalinti iš procedūros konkurso dalyvį, kaip tai numatyta Viešųjų pirkimų kodekso 80 straipsnio 5 dalyje, nors atrodo, kad šioje nuostatoje numatyta tik tai, kad didžiausia sankcija, kurią galima skirti konkurso dalyviui, nustačius pagrindą pašalinti subrangovą, yra to subrangovo pakeitimas.
- 19 Papildomai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas: jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip Viešųjų pirkimų kodekso 80 straipsnio 5 dalis, neprieštarauja Direktyvos 2014/24 nuostatoms, ar tokia nuostata atitinka proporcingumo principą, nes numatyta, kad konkurso dalyvis automatiškai pašalinamas iš procedūros ir negalimos jokios išimtis, o perkančioji organizacija neturi teisės reikalauti, kad konkurso dalyvis pakeistų subrangovą arba atsisakytų jį pasitelkti, net ir tuo atveju, kai subrangos sutartis nėra griežtai būtina siekiant įvykdyti sutartį.
- 20 Tokiomis aplinkybėmis *Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar pagal Direktyvos [2014/24] 57 straipsnį ir 71 straipsnio 6 dalį draudžiamos nacionalinės teisės normos, kaip antai įtvirtintos [Viešųjų pirkimų kodekso] 80 straipsnio 5 dalyje, kurioje nurodyta, kad konkurso dalyvis pašalinamas iš viešojo pirkimo procedūros, kai vykstant šiai procedūrai nustatoma, jog yra pašalinimo pagrindas, susijęs su vienu iš trijų jo pasiūlyme nurodytų subrangovų, užuot iš konkurso dalyvio būtų reikalaujama pakeisti nurodytą subrangovą?
 2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai ir Teisingumo Teismas nuspręstų, kad sprendimas pašalinti pasiūlymą pateikusį asmenį yra vienas iš sprendimų, kurį valstybei narei leidžiama priimti, ar pagal proporcingumo principą, įtvirtintą ESS 5 straipsnyje, primintą Direktyvos [2014/24] 101 konstatuojamojoje dalyje ir Teisingumo Teismo pripažintą bendruoju Europos Sąjungos teisės principu, draudžiamos nacionalinės teisės normos, kaip antai įtvirtintos [Viešųjų pirkimų kodekso] 80 straipsnio 5 dalyje, kurioje numatyta, kad, kai vykstant pirkimo procedūrai nustatoma, jog yra pašalinimo pagrindas, susijęs su nurodytu subrangovu, pasiūlymą pateikęs ekonominės veiklos

vykdytojas visais atvejais pašalinamas iš pirkimo procedūros, net kai kitiems pasiūlyme nurodytiems subrangovams joks pašalinimo pagrindas netaikomas ir jie atitinka reikalavimus, kad galėtų teikti pagal subrangos sutartį pavedamas paslaugas, arba kai konkurso dalyvis nurodo, kad atsisako pasitelkti subrangovus, nes pats atitinka reikalavimus paslaugoms teikti?“

- 21 2019 m. vasario 27 d., taikydamas Procedūros reglamento 101 straipsnį, Teisingumo Teismas paprašė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą paaiškinti, ar teikdama pasiūlymą *Tim* turėjo nurodyti tris subrangovus, ir, jei taip, ar ji privalėjo pasitelkti šiuos tris subrangovus arba bent vieną iš jų, jei su ja būtų buvusi sudaryta pagrindinėje byloje nagrinėjama sutartis. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo taip pat paklausta, ar rengdama pasiūlymą *Tim* privalėjo pagal Italijos teisės aktus įsitikinti, kad nėra pagrindo pašalinti subrangovus, kuriuos ji ketino nurodyti pasiūlyme, numatyto Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalies a punkte, kuris Italijos teisėje perkeltas į Viešųjų pirkimų kodekso 80 straipsnio 5 dalies i punktą, ir ar ji turėjo konkrečią galimybę tai padaryti.
- 22 Atsakymą Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2019 m. kovo 26 d.; jame prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma patikslino, kad *Tim* privalėjo nurodyti nustatytą skaičių, t. y. tris subrangovus, tik jei norėjo užsitikrinti sau galimybę pasinaudoti subranga pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutarties sudarymo su ja atveju. Be to, jis nurodė, kad, jei ta sutartis būtų buvusi sudaryta, *Tim* neprivalėjo pasitelkti nė vieno iš pasiūlyme nurodytų trijų subrangovų. Galiausiai jis pažymėjo, kad *Tim* neprivalėjo pagal Italijos teisės aktus įsitikinti, kad nėra pagrindo pašalinti subrangovus, kuriuos ji ketino nurodyti pasiūlyme, numatyto Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalies a punkte, ir kad bet kuriuo atveju tai patikrinti galima, tik jei atitinkami subrangovai bendradarbiauja.

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį

- 23 2019 m. liepos 15 d. raštu, skirtu Teisingumo Teismo kanceliarijai, Austrijos vyriausybė paprašė atnaujinti žodinę proceso dalį pagal Procedūros reglamento 83 straipsnį. Šiuo klausimu ji nurodė, kad generalinio advokato išvados 52 punkte netiksliai perteikti argumentai, kuriais grindžiamas jos rašytinėse pastabose pateiktas teiginys.
- 24 Pagal Procedūros reglamento 83 straipsnį išklauses generalinį advokatą Teisingumo Teismas gali bet kada nutarti pradėti ar atnaujinti žodinę proceso dalį – pirmiausia, jeigu mano, kad jam nepateikta pakankamai informacijos, arba jeigu baigus žodinę proceso dalį šalis pateikė naują faktą, kuris gali būti lemiamas Teismui priimant sprendimą, arba jeigu nagrinėjant bylą reikia remtis argumentu, dėl kurio šalys ar Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodyti suinteresuotieji asmenys nepateikė nuomonės.
- 25 Nagrinėjamu atveju išklauses generalinį advokatą Teisingumo Teismas mano, kad turi visą informaciją, kuri būtina siekiant atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo klausimus, ir bylos nereikia nagrinėti atsižvelgiant į naują faktą, kuris gali būti lemiamas jam priimant sprendimą, arba remiantis argumentu, dėl kurio nepateikta nuomonės.
- 26 Jei prašymas atnaujinti žodinę proceso dalį turi būti suprantamas taip, kad dėl generalinio advokato išvados 52 punkte pateiktų samprotavimų Teisingumo Teismui buvo nepakankamai paaiškintas Austrijos vyriausybės teiginys, reikia priminti, kad, pirma, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statute ir Procedūros reglamente nenumatyta suinteresuotųjų šalių galimybė pateikti pastabų atsakant į generalinio advokato išvadą (2018 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia*, C-295/17, EU:C:2018:942, 26 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 27 Antra, pagal SESV 252 straipsnio antrą pastraipą generalinio advokato pareiga – viešame posėdyje visiškai nešališkai ir nepriklausomai teikti motyvuotą išvadą dėl bylų, kuriose pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statutą jis privalo dalyvauti. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismo nesaisto nei generalinio advokato išvada, nei ją grindžiantys motyvai (2015 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Société des Produits Nestlé, C-215/14*, EU:C:2015:604, 32 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 28 Tokiomis aplinkybėmis, kadangi Austrijos vyriausybės teiginys aiškus iš jos rašytinių pastabų, o generalinio advokato išvada nėra Teisingumo Teismui privaloma, kiek tai susiję su to teiginio išdėstymu ar aiškinimu, reikia manyti, kad Teisingumo Teismui netrūksta informacijos, kaip tai suprantama pagal Procedūros reglamento 83 straipsnį.
- 29 Taigi reikia atmesti prašymą atnaujinti žodinę proceso dalį.

Dėl prejudicinių klausimų

- 30 Klausimais (juos reikia nagrinėti kartu) prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar pagal Direktyvą 2014/24 ir proporcingumo principą draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos perkančioji organizacija privalo automatiškai pašalinti iš sutarties sudarymo procedūros ekonominės veiklos vykdytoją, kai šios direktyvos 57 straipsnio 4 dalies a punkte nurodytas pašalinimo pagrindas nustatytas dėl vieno iš šio vykdytojo pasiūlyme nurodytų subrangovų.
- 31 Pagal Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalies a punktą perkančiosios organizacijos gali pašalinti arba gali būti valstybių narių įpareigotos pašalinti iš pirkimo procedūros ekonominės veiklos vykdytoją, jeigu gali tinkamomis priemonėmis įrodyti, kad nebuvo įvykdytos šios direktyvos 18 straipsnio 2 dalyje nurodytos taikytinos pareigos.
- 32 Pirmiausia reikia pažymėti, kad iš Direktyvos 2014/24 2 straipsnio 1 dalies 10 punkto matyti, jog „ekonominės veiklos vykdytojas“ apibrėžiamas kaip bet kuris fizinis ar juridinis asmuo arba viešasis subjektas, arba tokių asmenų ir (arba) subjektų grupė, įskaitant bet kokias laikinas įmonių asociacijas, kurie rinkoje siūlosi vykdyti darbus ir (arba) darbą, tiekti produktus ar teikti paslaugas.
- 33 Dėl Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalies a punkte numatyto neprivalomojo pašalinimo pagrindo pirmiausia reikia pažymėti, kad pagal šios direktyvos 57 straipsnio 7 dalį, laikydamosi Sąjungos teisės, valstybės narės turi apibrėžti „įgyvendinimo sąlygas“.
- 34 Iš suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 7 dalyje nenumatomas vienodas joje nurodytų pašalinimo pagrindų taikymas Sąjungos lygmeniu, nes valstybės narės gali šių pašalinimo pagrindų iš viso netaikyti arba juos ištraukti į nacionalinės teisės aktus ir suteikti tokį griežtumo laipsnį, kuris kiekvienu atveju galėtų skirtis, atsižvelgiant į nacionaliniu lygmeniu vyraujančias teises, ekonomines ar socialines aplinkybes. Taigi valstybės narės turi tam tikrą diskreciją apibrėžti Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalyje numatytų neprivalomųjų pašalinimo pagrindų įgyvendinimo sąlygas (pagal analogiją žr. 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimo *Impresa di Costruzioni Ing. E. Mantovani ir Guerrato, C-178/16*, EU:C:2017:1000, 31 ir 32 punktus).
- 35 Kiek tai susiję su Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalies a punkte numatyto neprivalomuoju pašalinimo pagrindu, reikia pabrėžti, kad, kaip generalinis advokatas nurodė išvados 32 punkte, šis motyvas suformuluotas neasmeniškai, tiksliai nenurodant, būtent kas nevykdo šios direktyvos 18 straipsnio 2 dalyje numatytų pareigų. Todėl reikia konstatuoti, kad Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalies a punkto formuluotė, taip pat, kai ji aiškinama atsižvelgiant į šios direktyvos 101 konstatuojamosios dalies pirmą pastraipą, iš kurios matyti, kad perkančiosios organizacijos turi galėti pašalinti iš procedūros ekonominės veiklos vykdytojus, kurie nepatikimi dėl aplinkos ar socialinės srities pareigų nevykdymo, netrukdo valstybėms narėms nuspręsti, kad pareigos

- neįvykdęs asmuo gali būti ir subrangovas, ir taip perkančiajai organizacijai numatyti galimybę ar net pareigą dėl šios priežasties pašalinti iš procedūros ekonominės veiklos vykdytoją, kuris pateikė pasiūlymą dėl dalyvavimo viešojo pirkimo procedūroje.
- 36 Vis dėlto reikia priminti, kad aiškinant Sąjungos teisės nuostatą būtina atsižvelgti ne tik į nagrinėjamos nuostatos formuluotę, bet ir į jos kontekstą ir reglamentavimo, kurio dalis ji yra, bendrą sistemą ir ja siekiamus tikslus (2018 m. liepos 5 d. Sprendimo *X, C-213/17*, EU:C:2018:538, 26 punktą).
- 37 Pirma, kalbant apie Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalies a punkto kontekstą ir šios direktyvos bendrą sistemą, reikia pažymėti, kad šioje nuostatoje aiškiai nurodomas minėtos direktyvos 18 straipsnio 2 dalyje numatytų pareigų nevykdymas, t. y. aplinkos, socialinės ir darbo teisės srityse taikomos pareigos.
- 38 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Direktyvos 2014/24 18 straipsnis „Pirkimų principai“ yra šios direktyvos II skyriaus, skirto „bendrosioms“ viešojo pirkimo sutarčių sudarymo procedūroms, pirmasis straipsnis. Šio straipsnio 2 dalyje nurodydamas, kad vykdydami sutartį ekonominės veiklos vykdytojais privalo vykdyti pareigas aplinkos, socialinės ir darbo teisės srityse, Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė ši reikalavimą iš esmės numatyti taip pat, kaip ir kitus šio straipsnio 1 dalyje nurodytus principus, kaip antai vienodo požiūrio, nediskriminavimo, skaidrumo, proporcingumo ir draudimo pažeisti Direktyvos 2014/24 taikymo sritį arba dirbtinai apriboti konkurenciją. Vadinasi, atsižvelgiant į bendrą šios direktyvos sistemą, toks reikalavimas yra ypač svarbus ir jo laikymąsi valstybės narės privalo užtikrinti pagal pačią minėtos direktyvos 18 straipsnio 2 dalies formuluotę.
- 39 Tokiomis aplinkybėmis būtinybė tinkamai užtikrinti Direktyvos 2014/24 18 straipsnio 2 dalyje numatytų pareigų vykdymą reiškia, kad apibrėždamos šios direktyvos 57 straipsnio 4 dalies a punkte nurodyto pašalinimo pagrindo taikymo sąlygas valstybės narės turi galėti manyti, kad pareigų neįvykdęs asmuo gali būti ne tik pasiūlymą pateikęs ekonominės veiklos vykdytojas, bet ir subrangovai, kuriuos jis ketina pasitelkti. Perkančioji organizacija gali teisėtai reikalauti, kad sutartis būtų sudaryta tik su ekonominės veiklos vykdytojais, kurie nuo pat pirkimo procedūros stadijos įrodo savo gebėjimą vykdant sutartį tinkamai užtikrinti šių pareigų atlikimą, prireikus pasitelkiant subrangovus, kurie patys vykdo tas pareigas.
- 40 Vadinasi, taikydamos Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalies a punktą valstybės narės gali numatyti, kad perkančioji organizacija turi teisę ar pareigą pašalinti iš procedūros ekonominės veiklos vykdytoją, kuris pateikė pasiūlymą dėl dalyvavimo viešojo pirkimo procedūroje, kai konstatuota, kad šios direktyvos 18 straipsnio 2 dalyje numatytų pareigų neįvykdė vienas iš šio veiklos vykdytojo pasiūlyme nurodytų subrangovų.
- 41 Antra, tokį aiškinimą patvirtina Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalies tikslas. Reikia turėti mintyje, kad perkančiosios organizacijos galimybė ar net pareiga pašalinti ekonominės veiklos vykdytoją iš viešojo pirkimo procedūros numatyta būtent tam, kad ji galėtų įvertinti kiekvieno ekonominės veiklos vykdytojo sąžiningumą ir patikimumą. Konkrečiai kalbant, Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalies a punkte, siejamame su šios direktyvos 101 konstatuojamąja dalimi, nurodytas neprivalomasis pašalinimo pagrindas grindžiamas konkurso laimėtojo ir perkančiosios organizacijos santykių esminiu elementu, t. y. konkurso laimėtojo patikimumu, kuris yra perkančiosios organizacijos pasitikėjimo juo pagrindas (pagal analogiją žr. 2019 m. spalio 3 d. Sprendimo *Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93, C-267/18*, EU:C:2019:826, 26 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 42 Tikslas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo patikimumu, kartu su konkrečiu Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalies a punkto tikslu, t. y. užtikrinti, kad būtų vykdomos aplinkos, socialinės ir darbo teisės srityse nustatytos pareigos, turi sudaryti sąlygas valstybėms narėms suteikti perkančiajai organizacijai galimybę ar net pareigą patikimais laikyti tik tuos ekonominės veiklos

vykdytojus, kurie, rengdami savo pasiūlymus, buvo pakankamai rūpestingi ir atidūs, kad užtikrintų, jog vykdant sutartį bet kokiomis aplinkybėmis bus įvykdytos atitinkamos pareigos, nesvarbu, ar jas vykdys jie patys, ar subrangovai, kuriems jie planuoja patikėti dalį to sutarties įgyvendinimo.

- 43 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pagal Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalies a punktą nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos perkančioji organizacija turi galimybę ar net pareigą pašalinti iš pirkimo procedūros pasiūlymą pateikusi ekonominės veiklos vykdytoją, jei šioje nuostatoje nurodytas pašalinimo pagrindas nustatytas dėl vieno iš šio veiklos vykdytojo pasiūlyme nurodytų subrangovų.
- 44 Atsižvelgiant į tai, reikia priminti, kaip nurodyta šio sprendimo 33 punkte, kad apibrėždamos Direktyvos 2014/24 57 straipsnio įgyvendinimo sąlygas valstybės narės privalo pagal šio straipsnio 7 dalį laikytis Sąjungos teisės.
- 45 Šiuo klausimu reikia turėti mintyje, kad, pirma, perkančiosios organizacijos per visą procedūrą turi laikytis viešojo pirkimo sutarčių sudarymo principų, įtvirtintų Direktyvos 2014/24 18 straipsnyje, tarp kurių yra vienodo požiūrio ir proporcingumo principai (2019 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Vitali*, C-63/18, EU:C:2019:787, 39 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija), ir, antra, pagal proporcingumo principą, kuris yra bendrasis Sąjungos teisės principas, valstybių narių arba perkančiųjų organizacijų nustatytos taisyklės įgyvendinant šios direktyvos nuostatas, pavyzdžiui, taisyklės, skirtos šios direktyvos 57 straipsnio įgyvendinimo sąlygoms apibrėžti, neturi viršyti to, kas būtina šioje direktyvoje nurodytiems tikslams pasiekti (šiuo klausimu žr. 2016 m. liepos 7 d. Sprendimo *Ambisig*, C-46/15, EU:C:2016:530, 40 punktą ir 2018 m. vasario 8 d. Sprendimo *Lloyd's of London*, C-144/17, EU:C:2018:78, 32 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 46 Taigi, pirma, kai nacionalinės teisės nuostatose numatyta, kad perkančioji organizacija, kuri, vykdydama viešojo pirkimo procedūrą, tikrina, ar yra pašalinimo pagrindų, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 57 straipsnio 4 dalies a punktą (tai jos pareiga pagal Direktyvos 2014/24 56 straipsnio 1 dalies b punktą, siejamą su šios direktyvos 40 konstatuojamąja dalimi), gali ar net privalo pašalinti iš procedūros ekonominės veiklos vykdytoją dėl to, kad jo subrangovas neįvykdė aplinkos, socialinės ir darbo teisės srityse nustatytų pareigų, laikydamasi vienodo požiūrio principo ji privalo patikrinti, ar šias pareigas įvykdė ne tik visi pasiūlymą pateikę ekonominės veiklos vykdytojai, bet ir visi subrangovai, kuriuos tie ekonominės veiklos vykdytojai nurodė savo pasiūlymuose.
- 47 Toks vienodas vertinimas atliekamas per viešojo pirkimo procedūrą, todėl reikia pažymėti, kad pagal vienodo požiūrio principą nedraudžiama nacionalinės teisės aktuose numatyti: kai jau sudarius sutartį nustatoma, kad subrangovas nevykdo pareigų, konkurso laimėtojas nėra pašalinamas iš procedūros, reikalaujama tik pakeisti subrangovą. Iš tiesų, kadangi vykdant viešojo pirkimo procedūrą visiems ekonominės veiklos vykdytojams ir jų pasiūlymuose nurodytiems subrangovams buvo taikoma patikrinimo procedūra ir ją perkančioji organizacija atliko tokiomis pačiomis sąlygomis, reikia pripažinti, kad vykdant viešojo pirkimo procedūrą šie ekonominės veiklos vykdytojai ir subrangovai buvo vertinami vienodai, o vienodo požiūrio principas nedraudžia numatyti kitokios taisyklės, kai pareigų neįvykdymas galėjo būti konstatuotas tik vėliau, sutarties vykdymo etapu.
- 48 Antra, kalbant apie proporcingumo principą, reikia priminti, kad iš šio sprendimo 45 punkte nurodytos jurisprudencijos ir iš Direktyvos 2014/24 101 konstatuojamosios dalies trečios pastraipos matyti, jog taikydamos neprivalomąjį pašalinimo pagrindą, kaip antai nurodytą šios direktyvos 57 straipsnio 4 dalies a punkte, perkančiosios organizacijos turi ypač daug dėmesio skirti proporcingumo principui, visų pirma atsižvelgti į padarytų pažeidimų mažareikšmiškumą arba tai, kad kartojasi nedideli pažeidimai. Dar daugiau dėmesio reikalauja situacijos, kai nacionalinės teisės aktuose numatytas pašalinimas pasiūlymą pateikusiam ekonominės veiklos vykdytojui taikomas dėl pareigų nevykdymo, kai jų neįvykdė ne jis pats, o kitas asmuo, kuriam kontroliuoti ekonominės veiklos vykdytojas gali neturėti visų reikiamų įgaliojimų ar būtinų priemonių.

- 49 Būtinybė laikytis proporcingumo principo taip pat matyti iš Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 6 dalies pirmos pastraipos, pagal kurią tokioje situacijoje, kokia nurodyta 57 straipsnio 4 dalies a punkte, atsidūręs bet kuris ekonominės veiklos vykdytojas, taip pat, kai, kaip matyti iš šio sprendimo 43 punkto, nustatoma, kad pareigų neįvykdė jo pasiūlyme nurodytas subrangovas, gali pateikti įrodymų, patvirtinančių, kad priemonių, kurių jis ėmėsi, pakanka jo patikimumui įrodyti, nepaisant to, kad yra tinkamas pagrindas jį pašalinti. Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 6 dalies pirmoje pastraipoje nurodyta, kad jei šie įrodymai laikomi pakankamais, atitinkamas ekonominės veiklos vykdytojas negali būti pašalintas iš viešojo pirkimo procedūros. Ši nuostata įtvirtina korekcinį priemonių mechanizmą (*self-cleaning*), kuriuo pabrėžiama ekonominės veiklos vykdytojo patikimumo svarba (2019 m. birželio 19 d. Sprendimo *Meca*, C-41/18, EU:C:2019:507, 40 ir 41 punktai).
- 50 Vadinas, kai kyla rizika būti pašalintam iš viešojo pirkimo procedūros dėl to, kad vienas iš ketintų pasitelkti subrangovų neįvykdė aplinkos, socialinės ir darbo teisės srityse nustatytų pareigų, pasiūlymą pateikęs ekonominės veiklos vykdytojas gali perkančiajai organizacijai įrodyti, kad ir toliau yra patikimas, nepaisant tokio pašalinimo pagrindo, o perkančioji organizacija turi pagal Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 6 dalies trečią pastraipą įvertinti šio veiklos vykdytojo pateiktus įrodymus, atsižvelgdama į konkretaus atvejo sunkumą ir ypatingas bylos aplinkybes.
- 51 Vis dėlto pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose bendrai ir abstrakčiai numatyta, kad ekonominės veiklos vykdytojas automatiškai pašalinamas iš procedūros, kai nustatoma, kad vienas iš šio veiklos vykdytojo pasiūlyme nurodytų subrangovų neįvykdė aplinkos, socialinės ir darbo teisės srityse nustatytų pareigų, neatsižvelgiant į aplinkybes, dėl kurių tos pareigos buvo neįvykdytos, ir taip įtvirtinama nenuginčijama prezumpcija, kad ekonominės veiklos vykdytojas turi būti pašalintas dėl bet kokio neįvykdymo, priskiriamo vienam iš jo subrangovų, nepaliekant perkančiajai organizacijai galimybės kiekvienu atveju įvertinti konkrečias bylos aplinkybes arba ekonominės veiklos vykdytojui įrodyti, kad yra patikimas, nepaisant nustatyto pareigų neįvykdymo.
- 52 Konkrečiai kalbant, pagal tokį teisės aktą vertindama situaciją perkančioji organizacija negali atsižvelgti į įvairius svarbius veiksnius, kaip antai į pasiūlymą pateikusių ekonominės veiklos vykdytojų turėtas priemones patikrinti, ar subrangovai neįvykdė pareigų, arba į tai, ar jo pasiūlyme esama nuorodos, kad jis gali įvykdyti sutartį, nebūtinai pasitelkdamas aptariamą subrangovą.
- 53 Tokiomis aplinkybėmis nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatytas toks pasiūlymą pateikusių ekonominės veiklos vykdytojų automatiškas pašalinimas iš procedūros, pažeidžia proporcingumo principą, nes perkančiosios organizacijos privalo tai daryti automatiškai, remdamosi tuo, kad subrangovas neįvykdė pareigų, ir taip viršija valstybių narių turimą diskreciją pagal Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 7 dalį, kiek tai susiję su šios direktyvos 57 straipsnio 4 dalies a punkte numatyto pašalinimo pagrindo taikymo sąlygų apibrėžimu laikantis Sąjungos teisės. Dėl tokių teisės aktų ekonominės veiklos vykdytojas netenka galimybės įrodyti, kad yra patikimas, nepaisant to, kad nustatyta, jog vienas iš jo subrangovų neįvykdė pareigų, kaip tai numatyta Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 6 dalyje (pagal analogiją žr. 2009 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Assitur*, C-538/07, EU:C:2009:317, 30 punktą; 2012 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Forposta ir ABC Direct Contact*, C-465/11, EU:C:2012:801, 34 ir 35 punktus; 2019 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Vitali*, C-63/18, EU:C:2019:787, 40 ir 41 punktus).
- 54 Taigi nacionalinės teisės aktuose numatytas pasiūlymą pateikusių ekonominės veiklos vykdytojų automatiškas pašalinimas iš procedūros, dėl kurio, pirma, šis ekonominės veiklos vykdytojas neturi galimybės pateikti išsamių duomenų apie situaciją ir, antra, perkančioji organizacija šiuo atžvilgiu neturi diskrecijos, negali būti laikomas suderinamu su Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 ir 6 dalimis ir proporcingumo principu (pagal analogiją žr. 2019 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Vitali* C-63/18, EU:C:2019:787 42 ir 43 punktus).

- 55 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip: pagal Direktyvos 2014/24 57 straipsnio 4 dalies a punktą nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos perkančioji organizacija gali ar net privalo pašalinti iš sutarties sudarymo procedūros pasiūlymą pateikusį ekonominės veiklos vykdytoją, kai šios direktyvos 57 straipsnio 4 dalies a punkte nurodytas pašalinimo pagrindas nustatytas dėl vieno iš šio veiklos vykdytojo pasiūlyme nurodytų subrangovų. Tačiau pagal šią nuostatą, siejamą su šios direktyvos 57 straipsnio 6 dalimi, ir proporcingumo principą draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos toks pašalinimas taikomas automatiškai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 56 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

Pagal 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, 57 straipsnio 4 dalies a punktą nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos perkančioji organizacija gali ar net privalo pašalinti iš sutarties sudarymo procedūros pasiūlymą pateikusį ekonominės veiklos vykdytoją, kai šios direktyvos 57 straipsnio 4 dalies a punkte nurodytas pašalinimo pagrindas nustatytas dėl vieno iš šio veiklos vykdytojo pasiūlyme nurodytų subrangovų. Tačiau pagal šią nuostatą, siejamą su šios direktyvos 57 straipsnio 6 dalimi, ir proporcingumo principą draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos toks pašalinimas taikomas automatiškai.

Parašai.